

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bosek

SSN Paweł Czubik

w sprawie ze skargi O. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie sygn. III AUa 761/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 4 października 2023 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

O. Sp. z o.o. w O. (dalej: „skarżąca”) reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 2 sierpnia 2023 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego: 17 sierpnia 2023 r.) wniosła o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania sądowego przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie, III AUa 761/22;
2. nakazanie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie podjęcia czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, w terminie 1 miesiąca od rozpoznania niniejszej skargi;

3. przyznanie na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie kwoty 3000 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pełnomocnik skarżącej wskazał, że 28 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w Krakowie wydał wyrok zmieniający zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Chorzowie, w ten sposób, że stwierdził, że K.K. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresach wymienionych w zaskarżonej decyzji jako zleceniobiorca u płatnika składek O. Spółka Jawna. Od tego wyroku organ rentowy wniósł apelację, który została zarejestrowana przez Sąd Apelacyjny w Krakowie pod sygnaturą akt III AUa 761/22 w dniu 22 kwietnia 2022 r.

Od daty wpłynięcia apelacji do sądu odwoławczego do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania Sąd Apelacyjny podjął tylko jedną czynność, tj. doręczył odpis apelacji pozostałym uczestnikom postępowania.

Pełnomocnik skarżącej podniosła, że czas oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy trwający ponad rok dowodzi, że w sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania. Podkreśliła, że sprawa ma szczególne znaczenia dla skarżącej, która jako płatnik składek, przez prawie 4 lata pozostaje w niepewności co do swoich praw i obowiązków wynikających z ubezpieczenia społecznego. W przypadku odmiennego rozstrzygnięcia skarżąca spółka będzie zobowiązana do zapłaty na rzecz organu rentowego zaległych składek wraz z odsetkami za opóźnienie, co może skutkować powstaniem szkody w majątku spółki.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wniósł o jej oddalenie, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. W uzasadnieniu wskazał na konieczność rozpoznawania spraw według kolejności wpływu oraz problemy kadrowe Sądu Apelacyjnego w Krakowie oraz podkreślił, że brak rozpoznania sprawy nie wynika z opieszałości czy zaniedbań Prezesa Sądu Apelacyjnego, Przewodniczących Wydziałów czy sędziów, lecz jest rezultatem braku takich warunków kadrowych, biurowych i proceduralnych,

które umożliwiałyby szybkie i rzetelne rozpoznanie takiej liczby spraw, jaka wpływa do Sądu Apelacyjnego w Krakowie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, *Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata

w jednej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie *Guincho* przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie *Donnadieu* przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie *Pretto i inni v. Włochy*; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie może prowadzić do wniosku, że jest ono prowadzone przewlekłe. Wprawdzie pomiędzy wpłynięciem sprawy wraz z apelacją do sądu odwoławczego a złożeniem przez odwołującą się spółkę skargi na przewlekłość postępowania upłynęło 15 miesięcy, niemniej jednak nie można tracić z pola widzenia, że łączny czas trwania postępowania w obu instancjach nie jawi się jako nadmiernie wydłużony (od daty złożenia odwołania upłynęło nieco ponad 3,5 roku), co – w świetle powołanego powyżej orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – nie pozwala na przyjęcie, że postępowanie prowadzone jest przewlekłe.

Skarżąca nie przedstawiła też żadnych argumentów, które mogłyby przemawiać za przyjęciem, że rozpoznanie tej konkretnej sprawy z uwagi na szczególne uwarunkowania winno być przyspieszone. W uzasadnieniu skargi jedynie ogólnie wskazała na ryzyko zapadnięcia odmiennego rozstrzygnięcia i związaną z tym konieczność uiszczenia organowi rentowemu należnych składek wraz z odsetkami za opóźnienie. Argument ten dotyczy zaś każdego postępowania sądowego, w którym przedmiotem sporu są świadczenia pieniężne. Stosownie zaś do § 79 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U.2019, poz. 1141 z późn. zm.) sprawy powinny być rozpoznawane według kolejności ich wpływu do danego referatu, chyba że przepisy szczególne określają termin

do ich rozpoznawania lub zachodzi inna uzasadniona przyczyna zmiany tej kolejności wynikająca z organizacji pracy sądu. W pozostałych sprawach podejmuje się tylko czynności niecierpiące zwłoki.

Dlatego też Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, oddalił skargę.

[JW]

[ms]